این جا چین کمونیست است. من کشور چین را ندیدهام ولی فکر میکنم باید جایی مثل محلهٔ ما باشد. نه، در واقع محلهٔ ما مثل چین است؛ پر از آدم.

میگویند در خیابانهای چین هیچ حیوانی دیده نمی شود. هر جا نگاه کنی فقط آدم می بینی. با این حساب محلهٔ ماکمی بهتر از چین است چون یک گربهٔ هرزه داریم که روی هرهٔ ایوان می نشیند و همسایه طبقهٔ سوم هم از قرار، طوطی نگه می دارد. یک مغازهٔ پرنده فروشی هم سرِ خیابان داریم.

به این خانه که آمدیم تصمیم گرفتم این جا را دوست داشته باشم. بدون این تصمیم، ممکن بود دوست داشتن هیچوقت به سراغم نیاید. سروصدا زیاد بود و روز اول انگار برای آشناتر شدن ما با محیط، آقای هاشمی دختر چهارده ساله اش را زیر شلاق گرفت و فحشهایی که معجونی از چند زبان بود، مثل سنگریزه هایی توی حیاط خلوت ما ریخت.

مامان میگوید محلهٔ شما مثل صندوق خانه است؛ همه چیز در آن پیدا می شود. راست می گوید. خیابان ما پر از نعمت است. چند تا نانوایی و صد تا بقالی که اولش مانده بودم از کدامشان خرید کنم که به آن دیگری برنخورد. سبزی فروشی و میوه فروشی آن قدر زیاد است که به همه می رسد.

٨ پرندهٔ من

ولی پیادهروها، لطمهای جدی به عشقم می زند. آن قدر تنگ و باریک است که نمی شود شانه به شانه رفت. یا باید جلوتر بروی یا عقب بمانی. یا تند بروی و یا راه بدهی. اگر نگاهت به پایین باشد لکه می بینی. کف پیاده رو پر از لکه است. لکه های آب، خلط دهان، روغن و یا سبزی له شده و به کار دانشجویان روانشناسی می آید که دوست دارند از تخیل آدم ها سر دربیاورند.

سرت را بالا میگیری و فکر میکنی نمی شود پُز این چشمانداز را حتی با تخفیف و چشم پوشی به کسی بدهی. پشت بامها دود آلودند با منظرهای از لباسهایی که انگار نَشسته آویزان کردهاند. ساختمانها بلند و کوتاه و کیپهماند. هر کوچهای چند ساختمان نیمه کاره دارد با بساط تیرآهن و کیسههای سیمان و فرغون و ماشینهایی که بار خاک دارند.

همه جا دارند خانه های قدیمی را خراب می کنند و آپار تمان می سازند. بوته های رُز و یاس خانه های نیمه ویران بس که آغشته به گردو خاک است به کار شاعران هم نمی آید. جابه جا، خانه های نو کمی عقب تر از قدیمی ها، ظاهر می شوند با ایوان های کوچک و درهای مشبک آهنی. محله مثل جعفر عشقی شده است که عینک آفتابی می زند و موهایش را به بالا شانه می کند ولی کفش هایش همیشه پاره است.

پارک سر خیابان را هفتهٔ اول کشف کردم. پارکی است که بیشتر از درخت، آدم دارد. پیرهای محله بهردیف، روی نیمکتها نشستهاند. انگار آنها را برای تماشای عموم، در ویترین بدون شیشه ای دست چین کرده اند.

وقتی به پارک، یعنی آن فضای مثلثی گوشهٔ خیابان میرویم، بچهها به دو میروند طرف تاب و سرسرهٔ انتهای پارک که از شلوغی و گردوغبار زیاد به گوشهای از جهنم می ماند.

من و امیر دور می زنیم و آینده های یکدیگر را پیدا می کنیم. من همیشه

خوش تیپ ترین پیرها را انتخاب میکنم. دلم نمی آید پیری طاس و کورمکوری را نشان بدهم و بگویم این آیندهٔ توست.

پیرمرد من آنقدر خمیده نیست که نتواند نوک درختان را ببیند. شانه هایش اگرچه نحیف اند ولی در نگاهش - حتی از پشت عینک ته استکانی - هنوز هم برق علاقه و کنجکاوی دیده می شود. ولی امیر پیرزنی را که به پاکت کاغذی کهنه و مچالهای می ماند نشانم می دهد و می گوید «بیست سال بعد تو».

به چهارراه که می روم، یعنی اولین چهارراه بعد از کوچه مان، فکر می کنم این جا بیشتر هندوستان است؛ سرزمینی انباشته از بوهایی که فضای خالی بین آدم ها را پر می کند و با هر نفس تغییر می کند. بوها قاطی می شوند و مشامم حس تشخیصاش را برای چند لحظه از دست می دهد. از مغازهٔ ماست بندی رد می شوم و شاهین را صدا می زنم. در همان حال متوجه هستم که پرههای دماغم از شدت بو به لرزه افتاده اند. در آن لحظه تشخیص بوی شیر جوشیده از سیرابی پخته، اهمیت تشخیص دل در د از معده در د را برایم پیدا می کند.

این جا، چه چین چه هندوستان پر از آدم است. بیشترشان هم بچهاند. وای که چقدر بچه زیاد است. امیر می گوید معتاد بیشتر است. کمی بعد از ناهار کوچه پر از آدم می شود. حتی پارکینگ هم پر است، راه پله هم. روی کاغذی که به دیوار راه پله زدهاند از ساکنین محترم تقاضا شده از فرستادن بچه ها به حیاط در ساعات استراحت خودداری فرمایند.

مدير ساختمان ميگويد «هر ماه يک کاغذ تازه ميزنم. همان لحظه اول پاره ميکنند».

ميخندد. خودش سه تا بچه دارد.

یک ساله فان پدین می توانم این قدر نادان باشم؟

تا وقتی امیر در خانه است اجازه ندارم نادان باشم. برای همین صبر میکنم تا او بیرون برود.

حیاط خلوت پر از بوی شنبلیله است. همسایهٔ بالایی دستگاه سبزی خردکنی دارد که با آن کیلوکیلو سبزی خرد میکند. چند هفته طول کشید تا به این بو عادت کردم. پردههای خانه زودتر از من عادت کردند؛ به جای بوی پارچه بوی شنبلیله میدهند.

روی صندلی آشپزخانه می نشینم و به حیاط خلوت که هیچوقت خلوت نیست ـ پر از بو و صدا و پشه ـ نگاه می کنم. دیوارهایش سیمانی است و سه پنجرهٔ همشکل بالای در شیشهای آشپزخانه دارد. حیف که آسمان دور است. باید گردنت از پشت چین بخورد تا بتوانی ذرهای از آن را ببینی. برای زیبا شدن حیاط خلوت کارهای زیادی کردهام. سایبان کوچکی از ایرانیت زدهام. مهتابی پرنوری به بالای در شیشهای اش نصب کردهام. چند تا گلدان گذاشتهام و بچهها یک عالمه زلمزیمبو به دیوارهایش آویزان کردهاند.

باید بلند شوم و چراغ را روشن کنم. روشنایی، توی خانه ناجور تقسیم شده است؛ آشپزخانه از حالا شب است. هال، عصر است و اتاق خواب روز. شادی و شاهین را صدا میزنم. کجا غیبشان زده؟ بعد از هفتههای اول کتکخوری و غریبی، حالا دیگر توی خانه بند نیستند. با رفتن آنها انگار تمام صداها رفته است. کم پیش می آید این موقع عصر، خانه خالی از صدا بشود. این تنهایی همانی نیست که هر روز حسرتش را می خورم. بیشتر شبیه بی کسی است. انگار همه تو را این جا گذاشته و رفته اند.

٢

خانهٔ ما پنجاه متر مساحت دارد. اندازهٔ باغچهٔ یک خانهٔ متوسط در بالای شهر است. برای همین امیر میگوید «اینقدر خانهام خانهام نگو».

این جا نهمین خانهای است که به آن نقل مکان کرده ایم و احساسی داریم که در هیچکدام از اسبابکشی های قبلی نداشته ایم. امیر عارش می آید این احساسات را داشته باشد چه برسد به این که بخواهد از آن چیزی بگوید.

ولی من دلم میخواهد از خانه مان حرف بزنم. خانه ای که در آن، مستأجر هیچ صاحبخانه ای نیستیم. صاحبخانه شیطان نیست ولی همان اندازه می تواند روح آدم را تسخیر بکند.

حالا آزادیم اثاثمان را بدون ترس از درودیوار خوردن، جابجا کنیم. بچهها آزادند با صدای بلند حرف بزنند. بازی کنند. جیغ بزنند و حتی بدوند. من می توانم عادت هیس هیس کردن را مثل یک عادت فقیرانه برای همیشه کنار بگذارم.

احساس آزادی میکنم و از آن حرف میزنم ولی امیر اجازه نمیدهد کلمهٔ به این مهمی را در مورد چنین حسهای کوچک و ناچیزی به کار برم. آزادی در بُعد جهانی معنی دارد. در بُعد تاریخی هم همین طور. ولی در

٣

امیر میگوید «خانه را می فروشم».

از جملههای بی مقدمه بدم می آید. همیشه احتیاج به آمادگی دارم. نمی توانم فی البداهه کاری بکنم. برای همین همیشه کمی عقبم. به عروسی و ختم هم دیر می رسم. مامان می گوید حنای بعد از عروسی به چه کاری می آید؟ امیر می گوید کسی که علاقهای به دیدن نشانهها ندارد مجبور است اتفاق را یک جا هضم کند. حالا من هم دچار سوءهاضمه شدهام. حرفهای امیر را درک نمی کنم.

از وقتی به این خانه اسبابکشی کرده ایم اولین بار است که این حرف را می زند. فروختن یعنی از این خانه رفتن ولی خانه را که تازه خریده ایم. هنوز یک سال نشده است.

همه در پارکینگ جمع شدهاند. مردی که بعدها مدیر ساختمان می شود از همه می خواهد برای آشنا شدن با هم بگویند مالک هستند یا مستأجر؟ نوبت به من می رسد می گویم مالک. و تعجب می کنم از طعم شیرین آن. می آیم بالا و کلمه را مثل شکلاتی که یک دفعه کاکائویش دهان را پر کند مزه مزه می کنم. مالک. خدایا من مالکم. مالک.

این کلمه گندهام کرده است. دیگر مفلوک نیستیم. دیگر دربدر نیستیم.

پایم را روی پای دیگرم می اندازم و به دیوار نزدیک و سیمانی حیاط خلوت زل می زنم. نمی توانم به ادامهٔ دیوار فکر نکنم و به پنجره ها که فقط بوی غذا پس می دهند. این همه به دیوار نگاه کردن چه فایده ای دارد؟ بهتر است صندلی ام را برگردانم. بعضی وقت ها چرخش کوچک صندلی، حال آدم را بهتر می کند.

همین لحظه است که صدا می آید. فرق این خانه با خانههای قبلی در این است که دیوارهایش سرما یا رطوبت پس نمی دهند. صدا پس می دهند. هیچکدام از دیوارهای این خانه دیوار نیست. لایهٔ گچی است که صداهایی از زندگی دیگری را توی خودش نگه می دارد تا به وقتش آن را عبور بدهد. این جا لازم نیست گوشات را به دیوار بچسبانی. از فاصلهٔ دور هم صداها، بم و خفه به گوش می رسند.

ولی این صدا، شبیه هیچکدام از صداهای این زندگی نیست. انگار از دنیای دیگری می آید؛ از همان تکه آسمان خیلی دور. مثل صدای قلب است. ضبطصوت نیست. صدا زنده است. صدای دف است. یک نفر دارد دف می زند. این ساختمان و دف؟ صدا بلندتر می شود. بلندتر از تمام صداها.

مثل جنینی که در دور تند دوربین، کامل شود، به سرعت رشد می کنم. بزرگ می شوم و از صندلی کنده می شوم. حیاط خلوت جان گرفته است. دیوارها عقب رفته اند. صدای دف از پنجرهٔ طبقهٔ چهارم می آید. دست و بالم را تکان می دهم و چرخ می زنم و به پنجرهٔ طبقهٔ چهارم که حالا دیگر شبیه پنجره های دیگر نیست، نگاه می کنم.

چشمانم را می بندم و به صدای قلب خودم گوش می دهم. وقتی چشمانم را باز می کنم شاهین و شادی را می بینم که وسط آشپزخانه ایستاده اند و با دهان باز نگاهم می کنند.

این دیوارها مال ما هستند. این پلهها مال ما هستند. این حمام و دستشویی مال ماست. تا مدتها افسون این تککلمه با من است. باورم نمی شود یک کلمه بتواند چنین کاری با آدم بکند. هیچ نمی دانستم مالکها می توانند این قدر کیف بکنند.

«میشنوی چه میگویم. خانه را میفروشم. پولش را لازم دارم. همین روزها از بنگاه برای دیدن آن می آیند».

از مزایای بالا رفتن سنم است که همان لحظه جوشی نمی شوم. در عرض چند ثانیه از بین چند رفتار ممکن، یکی را انتخاب میکنم. نیازی به بلند شدن و داد کشیدن نیست. نِشسته هم می شود از خانه محافظت کرد. «خانه را نمی فروشی».

از صدای خودم خوشم می آید. نه می لرزد. نه نگران است. مطمئن ست.

٣

من میروم. او میرود. ما میرویم. رفتن تنها فعلی است که امیر همیشه در حال صرف کردن آن است.

لعنت به این شانس! هنوز مزهٔ یکجا ماندن را نچشیده ایم که او باز دارد می رود. شهلا می گوید:

«امير باز هم فيلش ياد هندوستان كرده».

میگویم این فیل نیست کرگدن است. کرگدن همیشه تنها میرود. ایکاش من هم فیلی داشتم که هوای هندوستان یا جای نزدیک تری میکرد.

امیر به طرف آینده می رود. عاشق آینده است. گذشته را دوست ندارد، آن هم گذشته زنانه ای که نه از دیوار پریدن دارد نه دو چرخه سواری نه فوتبال در محله. گذشته ای پر از پچ پچه و حرف های درگوشی و خاله بازی است. گذشته ای که به زیرزمین های تاریک و پستوها منتهی می شود. امیر حاضر نیست حتی یک قدم با من به عقب برگردد.

من هم گذشته را دوست ندارم. تأسف آور است چون گذشته مرا دوست دارد. بعضی وقتها مثل جانوری روی کولم سوار می شود و خیال پایین آمدن ندارد. فکر می کردم بعد از وصل شدن به امیر بتوانم آن را

۸

«مرد داشت خودش را چاقو می زد که رسیدیم. تا مردم جلویش را بگیرند خودش را ناکار کرده بود. من و حسینی زودتر از بقیه رسیدیم. زنش را داشتند با آمبولانس می بردند. می گفتند تمام کرده».

امیر باز هم خبر آورده. آقاجان هم همیشه با دست پُر به خانه می آمد؟ با بغلی پر از میوه. ما بچه ها نزدیک عصر پشت در کشیک می کشیدیم و با دیدن او می دویدیم که پاکتها را از دستش بگیریم.

مامان میگوید «آقاتان هر چه بود یک اخلاق خوب داشت؛ هیچ وقت دست خالی به خانه نمی آمد».

امیر هم دست خالی نمی آید؛ کیسه ای پر از خبر، حادثه و ماجرا می آورد. در طول این سالها یاد گرفته که کدامش را اول بگوید و کدامش را خبر. یاد گرفته که نصف ماجرا را بگوید و برای گفتن نصف دیگرش ناز کند. می داند کدامش را با آب و تاب تعریف کند و از کدامش سریع رد شود. می داند که مشتری تمام خرت و پرتهای کیسه اش هستم. خالی کردن کیسه مراسم دارد. زیر کتری باید روشن باشد. چای دم کرده و آماده با بشقاب تخمه و پسته ای که برای پوست من خوب نیست ولی برای گرم شدن چانه او عالی است.

زمین بزنم. آرزو میکردم به آسانی از دست دادن بکارت، از شر آن خلاص بشوم.

برای همین بود که یک شب از آن شبهایی که توهم چیره است و صمیمیت باکره، از جانور آویزان شده از کولم برای امیر گفتم. حال گوژپشتی را داشتم که بخواهد راز گوژش را برملا کند. امیر منومنام را قطع کرد. آیا قبل از او کس دیگری را دوست داشته م؟ جوابش را گرفت و به آسودگی مردی سعادتمند دراز کشید. ولی من هنوز حرفم را تمام نکرده بودم. داشتم می گفتم که امیر خواب آلوده دهانم را با دستش بست.

«مهم نیست که دیگرانت که بودهاند و چه کردهاند. فقط تو اهمیت داری و از حالاً به بعدت که مال من است».

حرکتش جذاب بود ولی پشت لحن عاشقانهاش بی حوصلگی هم بود. می دانستم که او با من هیچ جا نمی آید. جا خوردم و احساس تنهایی و سرخوردگی مثل هوویی فاصلهٔ بین من و امیر را اشغال کرد. روزهای زیادی باید می گذشت که یکدیگر را راحت بگذاریم و هر کدام فعل رفتن را به تنهایی برای خودمان صرف کنیم.

ساکت می شود.

«چایات را عوض بکنم؟»

میگوید: «چرا رفت؟»

آرام تکانش میدهم «اینها را ولش کن. یک چیز خوب تعریف کن؛ یک چیز عشقی».

«عشق کجا بود. همهاش کثافتکاری است. کانادا درست بشود خلاص می شویم از همهٔ اینها». امیر می گوید «شهرزاد تغییر جنسیت داده. مرد شده است».

وقتی امیر خودش را شهرزاد فرض میکند با این حساب من هم باید شهریار باشم اما هنوز تاج شاهی را بر سر نگذاشته ام که صدای فریاد جوجه خور توی ساختمان می پیچد. این لقبی است که خانم هاشمی به زن طبقهٔ اول داده است.

«شوهرش ده سالي از خودش جوانتر است!»

جوجه ظاهراً در کار خریدوفروش ماشین است. در هفته سه روز خانه نیست. بعد سروکلهاش در حالی که سوار ماشین مدل بالایی است پیدا می شود. آن را جلو در پارک می کند و نیامده صدای دادوفریادش بلند می شود.

از چشمی در نگاه میکنم. از این کار لذتی را میبرم که آدمهایی که خودشان همه چیز را میبینند ولی دیده نمی شوند، میبرند. در همسایهٔ روبرویی چشمی ندارد. برای همین لای آن را بازگذاشته.

آقای هاشمی روی پلهها ایستاده و سرش را جوری تکان میدهد که انگار صلحطلبترین آدم این دنیاست.

از صدایی که بلند می شود می فهمیم که جوجه با کف دست به در میکوبد. فریاد میزند:

«به پیر، به پیغمبر من برنداشتم».

تا آدمهای آپارتمان حدس بزنند که چه چیزی را برنداشته است جیغ آیدا درمی آید.

بچهها خوابند. نزدیک امیر مینشینم. چایش سرد شده و تخمه هم نمیخورد.

«نمی دانم حسینی یکدفعه چهاش شد. از همان جا به خانهاش رفت. گفت خودت یک چیزی به مهندس بگو». شاهین مثل امیر آه می کشد؛ رو به سقف و به همان اندازه نمایشی.

«من هم بروم پشت سرم را نگاه نمی کنم».

هر دو نگاهش میکنیم.

«برای این که اینجا هیچ چیز ندارم. نه دوچرخه دارم، نه اسکیت، نه کامپیوتر. هیچ چیز».

امیر می گوید «دوچرخه به دردت نمی خورد. باید درس بخوانی. برای زندگی کردن در این دوره و زمانه باید سواد داشت. تخصص داشت». شاهين ميخواهد دوچرخه داشته باشد.

«نمیخواهم توی کوچهها علاّف بگردی. میخواهم رشد کنی».

شاهین میگوید «من رشد نمیخواهم. دوچرخه میخواهم».

«بایدکارکنی تا با پول خودت دوچرخه بخری».

شاهین نمیخواهد کار کند. میخواهد دوچرخه سواری کند.

این چیزهاست که امیر را عصبانی میکند. دستش بالا می آید و ژست زدن یک سیلی محکم را میگیرد. ولی هر سه میدانیم که آن دست با این قصد پایین نمی آید. هفتهٔ پیش پایین آمد و شاهین بدون آن که فرار کندگفت:

«كاناداكه برويم، ديگر نمي تواني مرا بزني. به پليس خبر مي دهم».

شاهین فرار نمیکند. آرام بلند می شود و به حیاط خلوت می رود. امیر به تلافی نزدن دارد بدوبیراه میگوید و به دنبال شاهین میرود. باران یکدفعه شروع به باریدن کرده. من و شادی به دنبال امیر میرویم. باران درشتدانه روی ایرانیت ضرب میگیرد. تکضربهای دف بلند می شود. به شاهین و شادی می گویم بروند به درس و مشقشان برسند. هر دو غیب میشوند. امیر از زیر ایرانیت کنار میرود و زیر باران می ایستد. همهمهٔ باران و دف حیاطخلوت را پر کرده است. توی آشپزخانه میروم و صدایش می زنم «بیا تو».

امير عاشق كاناداست. همه از عشق او خبر دارند. هر كس خبر تازهاي از زندگی در کانادا پیدا کند به او میرساند. گاهی وقتها جوری از کانادا حرف میزند که انگار سالها آنجا زندگی کرده است. آه میکشد و میگوید «میروم کانادا و خلاص».

وقتی به بنبست میرسد، این را میگوید. کانادا یک طرف است و تمام بدبیاریها و فشارها طرف دیگر.

امير سالها قبل توانسته از باكو به تركيه و از آنجا تا مرز يونان برود. تا امروز حداقل هزار بار در مورد آن بی احتیاطی احمقانه حرف زده است؛ توي ايستگاه پياده مي شود تا يک ليوان چاي بخورد. فقط يک ليوان چاي. اما جرعهای خورده و نخورده یکی از مهمترین لحظههای زندگیاش ساخته می شود؛ هوای دمکرده، بوفهٔ پر از نوشابههای رنگارنگ، نیمکت سبزی که رویش نشسته، وزن یک دست سنگین روی شانهاش و صدای نكرهٔ يك پليس تُرك «پاساپورت».

باید این سالها میگذشت تا خارهای تیغزار مرز ترکیه و یونان به تنش فرو برود و زخمش دیگر درد نداشته باشد «آخ، قربان آن تیغها بروم. یک بار دیگر از آنجا رد بشوم تمام است. پشت سرم را هم نگاه نمی کنم».

مرا نمی بیند. صدایم را هم نمی شنود. همان جا چمباتمه می زند و هر دو دستش را پشت گردنش قلاب می کند. دیوار سیمانی پشت سرش پر از لکه های آب باران است.

«پاشو بيا تو».

امیر کجاست؟ شاید لابلای تیغزارهاست یا جایی در آن طرف دنیا. نمی دانم. اما دیگر در این خانه نیست. رفته است.

شادی را صدا می زنم. جواب نمی دهد. از میان جیغودادی که از پارکینگ می آید، نمی شود صدای او را شناخت. از پنجره نگاه می کنم. شادی نیست. شاهین را به دنبالش می فرستم. شاهین بازوی او را گرفته و کشان کشان می آورد. شادی جیغ می کشد.

«گفتم صدایش کن، نگفتم کتکش بزن».

شادی را روبرویم می نشانم و سخنرانی کوچکی برایش می کنم. همان کاری که باید مامان با من می کرد و هیچوقت نکرد. اگر حرفی با او داشتم هفت هشت بار در طول اتاق رژه می رفتم. جانم بالا می آمد و حرف انگار که ته چاهی گیر کرده باشد بالا نمی آمد.

باید به شادی یاد بدهم که مواظب باشد. ممکن است کسی به او مهربانی کند. توی دنیا صد جور مهربانی هست که او باید فرق بین آنها را بداند. می خواهم بگویم حواسش به پسرهای بزرگی که دایم به ساختمان می آیند و می روند، باشد. نمی دانم چه جور با ظرافت به او بفهمانم که ممکن است کسی بیاید و بخواهد بدن او را لمس کند. او باید داد بزند.

«چرا مامان؟»

شاهين ميپرسد: